

met steun van:

District
Antwerpen

BIJ DE HAND

Wijkkrant Historisch Centrum

Jeugdige stemmen weerklinken in het Zilvermidspand

In de Lange Koepoortstraat, schuin tegenover de Jeruzalemstraat, prijkt een eenvoudig houten rondpoortje voorzien van enkele brievenbussen. Weinig stadsgenoten weten dat daarachter een verborgen parel te vinden is.

> lees verder op pagina 3

Luc Antheunis, een (echte) sinjoor met passie voor het water en zeescouting

Luc Antheunis volgde de voetstappen van zijn vader, eveneens een rasechte sinjoor, toen hij als zevenjarige welp bij de zeescouts aansloot. "Het water trekt" zegt hij, "en de zeescouts werden voor mij een ware passie". Na het verlies van zijn vader, ook gepassioneerd zeescout, die op 53-jarige leeftijd te jong overleed, nam Luc zich voor de fakkel waardig over te nemen. Zo groeide hij uit tot een boegbeeld van de Antwerpse zeescout-werking.

> lees verder op pagina 5

Het Steen is meer dan een versteend monument

Nu zowat alle sinjoren (en anderen) hun zeg hebben gehad over de vernieuwde vleugel aan het Steen en het stof van de verbouwing en de discussies erover gingen liggen, kunnen we het over de essentie hebben: de functies die het Steen wil vervullen ten behoeve van zowel bezoekers als bewoners. Om dat vanonder het neergedwarrelde stof te halen ging jouw wijkkrant Bij de Hand op bezoek bij Ruud Tiebos, de directeur van het Steen.

> lees verder op pagina 6

Mobiliteit in en rond de stadskern

Een vlotte verkeersdoorstroming in en rond onze historische stadskern, met haar vele handelszaken en haar historisch patrimonium, is vitaal voor onze buurt. Aan de hand van duurzame vervoersmiddelen is het momenteel nochtans moeilijk om zich te verplaatsen in en rond de stadskern.

> lees verder op pagina 9

Origineel shoppen in onze stadskern: de Westernshop

Voor zowel bewoners als toeristen vormen de originele winkels in ons historisch centrum een bijzondere attractiepool. Ze geven de stadskern een eigen karakter, een markante specificiteit. Voor bewoners vormen ze door hun herkenbaarheid een essentieel deel van het stadsbeeld, ze geven een gevoel van thuishoort. Aan bezoekers bieden ze een onderscheid met de stad van herkomst, want internationale winkelketens hebben ze thuis ook.

> lees verder op pagina 11

INKIJKEXEMPLAAR

Wil je de wijkkrant lezen waar en wanneer je maar wil? Registreer je nu gratis op www.bijdehand.be en je ontvangt onze artikels en nieuwtjes per e-mail.

REGISTREER NU GRATIS OP WWW.BIJDEHAND.BE

120 jaar Hansahuis Antwerpen

In de 16de eeuw was Antwerpen een uitgesproken wereldcentrum. Voor handelaren uit heel Europa werd Antwerpen 'the place to be' om zaken te doen. Rond de Noord- en Oostzee vormden Duitse kooplieden samenwerkingsverbanden, gekend als 'hanze'. Deze Hanzeaten vonden de weg naar de Scheldestad waar alles aangeboden werd wat er in de wereld te koop was.

De Duitse Hanze bouwde in de 16^e eeuw, op de plaats waar nu het MAS staat, het Hansahuis of het 'Oostershuis'. Dat was toen het grootste handelscomplex van de stad. Het

bevatte behalve opslagplaatsen ook kantoren en 300 woonvertrekken. Na de gouden 16e eeuw belandt de haven in een soort winterslaap en de groei van de stad viel stil. Met de Franse revolutie komt er weer interesse voor onze haven. Napoleon ziet er nog een ideale oorlogshaven in, maar de periode daarna neemt het handelsbelang weer toe. Europese investeerders vinden weer mogelijkheden. Vermogende Fransen, Nederlanders en Duitsers zakken af naar Antwerpen, aangetrokken door deze nieuwe dynamiek. Op het einde van de 19de eeuw komt het Hansahuis in handen van de stad en wordt een

graanopslagplaats. Iets later brandt het complex compleet af. Het enige wat nog herinnert aan dit Duitse gebouw is de naam van het plein rond het MAS: de Hanzenstedenplaats.

Voor de eerste wereldoorlog wonen er in Antwerpen ongeveer 20 000 Duitsers. Ze waren zo talrijk aanwezig dat men kan spreken van een Duitse kolonie. Het waren voornamelijk reders, bankiers, verzekeraars, investeerders en traders die zich moeiteloos bewogen onder onze Franstalige bourgeoisie. Namen als Kreglinger, Nottebohm, Fugger en Osterrieth klinken tot vandaag nog als een bel. Ze vestigen zich vooral rond het Albert- en Harmoniepark.

Op het einde van de 19de eeuw, enkele jaren na de brand van het Hansahuis op het eilandje, geeft de Duitse bankier Wilhelm Mallinckrodt de opdracht een nieuw Hansahuis te bouwen op de hoek van de Suikerrui en de kaaien. Het moest een soort eigentijdse tegenhanger worden van het afgebrande pand op het eilandje. Twaalf huizen werden er voor gesloopt en het kleine Appelstraatje zal hierdoor voorgoed verdwijnen. De architect van dit neo-barokke gebouw, Joseph Hertogs, bepaalde zo mee de skyline van Antwerpen. De oplevering van het Hansahuis gebeurde precies 120 jaar geleden.

Behalve Mallinckrodt zelf, vestigen er zich voornamelijk scheepvaart-, expeditie- en handelsbedrijven, overwegend van Duitse oorsprong.

Hansahuis beelden

De levensgrote allegorische beelden, die de voor- en zijgevels van het Hansahuis sieren, zijn van de hand van de Antwerpse beeldhouwer Jef Lambeaux. Zij symboliseren de voor Duitsland belangrijkste rivieren. Centraal in de gevel aan de Suikerrui staan twee mannen met een baard. Zij zijn de personificaties van de Rijn getooid met druiventrossen en de Schelde met drietand en waterkruik. Zij zijn vergezeld van twee weelderige dames, de Elbe met het wapenschild van Hamburg en de Weser, met vis, visnet en het wapenschild van Bremen. Op de gevel aan de Ernest Van Dijckkaai vinden we Mercurius, God van de handel. Speciale aandacht gaat naar het beeld in de Kaasstraat, dat 'De Scheepvaart' moet voorstellen. Jef Lambeaux had een boontje voor weelderige Rubensvrouwen. Het was geweten dat hij zijn modellen rekruteerde uit zijn minnaressen. Heel vervelend voor de kunstenaar was dat deze minnares, Rosalie, door iedereen herkend werd in het beeldhouwwerk van De Scheepvaart, hetgeen voor enige hilariteit zorgde.

Van kleuter- tot jongerenkoor in de Lange Koepoortstraat

Aan de Lange Koepoortstraat 58 geeft de historische poort toegang tot de overwelfde Zilversmidgang die naar het 16de eeuwse Zilversmidspand leidt. In die periode was dit gangetje de verbinding tussen de Lange Koepoortstraat en huis den Rhijn of De Oude Beurs in de Hofstraat. Waarschijnlijk huisden er toen al goud- en zilversmeden, heel strategisch met al die rijke passanten op weg naar de Beurs. Uit financiële noodzaak moesten de smeden het pand verkopen, maar in de 18de eeuw kochten ze het terug tot de Franse revolutionairen er beslag op legden. Zij installeerden er een comité dat het in beslag genomen goud- en zilverwerk uit kerken en kloosters tot staven verwerkte, om ze te verzenden naar Parijs. Daar werden ze tot muntstukken geslagen.

Het Zilversmidspand wordt vandaag bewoond door het gezin van muzikantenkoppel Ada Bakelants en Wim Verhulst. Zij zijn de bezielers van VZW Sterling, sedert 2010 een muziekpraktijk die hier zijn thuisbasis vond. De naam verwijst zowel naar een zilverlegering, als naar een oude munt of naar een kleine ster.

De volledige benedenverdieping van het pand doet dienst als muziekkamer met ruimte voor repetities, lessen, workshops, lezingen en huisconcerten. Er worden lessen gegeven voor piano, zang en dwarsfluit. Maar in dit artikel focussen we ons op de vier koren die er repeteren. Wat begon met een bescheiden groep van 19 kinderen is uitgegroeid tot een ledenaantal van meer dan 50 jongeren van diverse leeftijden.

Al vanaf 4 jaar kunnen kleuters er terecht bij het kleuterkoor. Van daaruit kunnen ze vlot doorstromen naar respectievelijk het kinderkoor, het tienerkoor en tot 26 jaar naar het jongerenkoor. Hun repertoire gaat van licht-klassiek, musical- en filmmuziek tot modern werk. Ze vielen al regelmatig in de prijzen bij wedstrijden. Tijdens hun 13-jarig bestaan hebben ze al vaak deelgenomen aan mooie projecten.

Hun optredens gaan door in de meest diverse locaties. Je kon ze al aan het werk zien in de operagebouwen van Antwerpen en Gent, DE SINGEL, Bozar, de Koningin Elisabethzaal Antwerpen, Centrum Elzenveld, het Sportpaleis tot en met atypische plekken zoals de kiosk op de Groenplaats en het zwembad van Plantin & Moretus.

Geïnteresseerden kunnen altijd contact zoeken via <https://www.sterling-muziek.be/contact/>

Te beleven in Historisch Centrum

Koekenhartje

- Woensdag 28 juni 2023, 15u-16u: gratis Infosessie **“Aromatherapie en kruidenrecepten voor de zomer”**, wetenschappelijke én handige weetjes door Dieter Van De Looverbosch, hoofdapotheeker, aromatherapeut en herborist.

Apotheek Grote Markt, Grote Markt 56, 2000 Antwerpen. Max. 30 personen. Aanmelden via e mail koekenhartje@gmail.com voor 25 juni 2023.

- **Hondenwandeling met de burens:** wekelijkse wandeling op vrijdag, ongeveer 2,5 km heen en terug, met rustpauze aan hondensnuffelzone, vertrek 17u aan Het Vleeshuis. Aanmelding via e mail koekenhartje@gmail.com of kom mee.
- Georganiseerd door Supporters Stadskern Antwerpen VZW in oprichting

Schipperskwartier

- **Wandelzoektocht Schipperskwartier**, verkrijgbaar van 1 juni t.e.m. 19 juli 2023 aan 5€ bij Dagbladhandel Sonja Patteet, Klapdorp 15, 2000 Antwerpen.

- **Ontbijttafel 21 juli 2023**, Houten Brug, 11u-16u, met uitslag van de wandelzoektocht in de namiddag. Deelnemers aanmelden bij Dagbladhandel Sonja Patteet, Klapdorp 15, 2000 Antwerpen.
- Georganiseerd door Schipperskwartier VZW

Het Stadsmagazijn

- **Openluchttheater FroeFroe (6+)** op 8 juli 2023, Veemarkt, om 14u en 16u, gratis.

- **Croque Mondial**, om 12u, terras Het Stadsmagazijn, gratis. Data: 5 en 12 juli 2023 / 23 en 30 augustus 2023.

Petje (of klak) af voor de Rossaert!

Wie een neus heeft voor het buitengewone moet zeker eens naar de Nosestraat gaan, naast de St-Pauluskerk. Aan huisnummer 7 (voorheen 9) bevindt zich een pand waarvan het neergelaten groene rolluik vier dagen per week het naar binnen gluren onmogelijk maakt. Het verhoogt het mysterie en de nieuwsgierigheid.

Ontdek De Rossaert!

Maar geduld is een schone deugd, want komt het weekend eraan dan gaat het rolluik naar boven en wordt een schatkamer aan kunstzinnigheid in de vorm van boeken, schilderijen, readymades en andere artistieke uitingen prijsgegeven.

De leeftijd van het huisje is moeilijk te achterhalen, maar wel staat vast dat het een band heeft gehad met het vroegere klooster van St-Paulus dat daar rond de 13e eeuw ontstond. In 1798 ging het pand over in "lekenhanden". De geschiedenis van de diverse eigenaren vind je terug in het zeer gedetailleerde boek "De Rossaert en zijn passanten", uitgegeven door Ludion. Dit fraaie werk, met engelengeduld samengesteld, kan men ter plaatse aankopen.

De Rossaert familie vestigde zich in de Nosestraat aan het begin van de 20ste eeuw. Hun métier was altijd al gelinkt aan textiel, maar hun specialiteit was onbetwistbaar de hoofdbedekking in al z'n vormen. In een prijslijst van de "vermaarde klakkenfabriek" omschreven deze fabrikanten hun hoofddekseksels als "van de beste lakens gemaakt". Hun petten werden gerekend tot de schoonste modellen. Ze werden te koop aange-

boden tegen vaste prijzen, maar wel alleen op "comptante" betaling.

Naar verluidt zouden matrozen de gewoonte hebben gehad om zich eerst een Rossaert-klak aan te schaffen, alvorens zich naar de "miekes" in de buurt te begeven. Wie zich van een uniform, hoed, pet of klak wou voorzien, kon dit vinden in de zaak op de Nosestraat. Zo ook ene Luc Tuymans, die in een film naar eigen regie de hoofdrol vertolkte als zeemansofficier en zijn outfit uiteraard kocht bij, u raadt het al, Rossaert!

Door de jaren heen kwam de winkel onder beheer van verschillende eigenaren, waaronder bijvoorbeeld Henricus Janssens die er na de Rossaerts de plak (of moeten we zeggen de klak) zwaaide boven de toonbank. Uiteindelijk is de klak in de klak gekomen en verloor de winkel zelf zijn grandeur.

Lang bleef het huis een prooi van de tand des tijds. Het is pas na een grondige restauratie van zeven jaar dat Ronny Van de Velde en zijn vrouw Jessy Bolsens er in slaagden om het pand in zijn vroegere glorie te herstellen. Zij zijn beiden bijzonder goed thuis in onze kunstwereld en hun begeestering is de inspiratiebron voor de winkel en de expositieruimte. Hun rechterhand, Ingrid Vandenhoudt, ontvangt je er heel graag van vrijdag tot en met zondag tussen 13u en 18u en maakt je wegwijs in al het moois, dat er je aandacht vraagt.

Monumentale boeken over Antwerpen en zijn geschiedenis tooien nu de "vitrine" van deze winkel, die een waar Walhalla is voor wie Antwerpen liefheeft.

Vermaarde kunstenaars stelden op de verschillende verdiepingen hun werken ten toon. Tot die "passanten" behoorden Panamarenko, Dotremont, Desmond Morris, Topor, Alechinsky, Jan Fabre en vele anderen.

Redenen genoeg dus voor een bezoek en bewonder zeker de magistrale restauratie. Ronny en Jessy Van de Velde-Bolsens hebben er allerm minst met hun klak naar gegooid!

Ingestuurd door Harry van Voorden

Luc Antheunis deelt met ons zijn passie voor de Zeescouts aan de Stroom

Als commissaris zeescout kon hij enkele belangrijke wapenfeiten realiseren. Luc richtte de meisjesgroep van de Antwerpse zeescouts op en stond aan de wieg van een nieuwe groep zeescouts in Ophoven aan de Maas. Nadien was hij gedurende 25 jaar Voorzitter van de Koninklijke Vereniging der Baden-Powell Zeescouts van Antwerpen VZW. Deze VZW is sedert 1982 de eigenaar van het terrein langs de Schelde. In het mooie gebouw vlak naast de aanlegsteiger van de veerboot tref je zo waar een "Luc Antheunis-steeg" aan, die aan zijn voorzitterschap van 1992 tot 2017 herinnert. Als erevoorzitter blijft Luc zich nog elke week als vrijwilliger inzetten voor "zijn" zeescouts,

omdat hij hen en ook de mooie locatie natuurlijk in zijn hart draagt!. Telkens neemt hij de veer van ons historisch centrum naar linkeroever, weer of geen weer!

De "Zeescouts aan de Stroom" of afgekort "ZAS Antwerpen" bieden elke zondag tussen 9u en 17u een maritieme kennismaking aan een vierhondert jongeren aan. Watergewenning, tochten en onderhoud van scheepsmateriaal zijn specifieke onderdelen van de activiteiten. Het "district Schelde" van de zeescouts bestaat uit drie groepen voor jongens en een voor meisjes. In 2022 werd nog een vijfde groep voor kinderen rond 8-12 jaar met fysieke of menta-

le beperking, Akazee genaamd, opgestart. Deze laatste groep kinderen komt tweemaal per maand voor een namiddag plezier langs.

Dit jaar vierde de Koninklijke Vereniging der Baden-Powell Zeescouts van Antwerpen VZW haar 100 jarig bestaan in aanwezigheid van Minister van Jeugd Benjamin Dalle en Prins Laurent.

Wie de zeescoutsbasis wil bezoeken kan op zondag en woensdag terecht in het "ouderlokaal", of de "kantien". Misschien wil je wel het gebouw Pier 165, aan de Thonetlaan, afhuren voor een grote gelegenheid?

Meer info vind je op deze link

<https://pier165.be/locatie/pier165/>

Zeescouts en de Antwerpse suiker

Georges De Hasque, sinjoor en telg van de familie De Hasque voormalige eigenaars van de Antwerpse suikerraffinaderij De Hasque, startte in 1913 de (eerste en katholieke) scoutsgroep op in Vlaanderen: de 1^e St.-Jacob Antwerpen.

In het Staatsblad van 14 januari 1923 volgde de oprichting van de "1^e BP Zeescouts Georges de Hasque". Zo werd Antwerpen de bakermat van de zeescouts in ons land.

De Jozef De Hasquestraat aan het eind van Klapdorp herinnert nu nog aan de suikerraffinatie in onze stad. Jozef De Hasque was de broer van Georges. Het industriële complex werd

er begin vorige eeuw opgetrokken op een vroegere eigendom genaamd "De Croone" waar sinds 1815 al een suikerraffinaderij gevestigd was.

Meer info:

<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/5084>

Het geboortehuis van Georges De Hasque kan je aan de Varkensmarkt terugvinden.

Gesprek met Ruud Tiebos, Directeur Het Steen

© Lien Van den Eynde

“Pfeuw,” zo zucht Tiebos, als hij ons ontvangt in zijn kantoor grenzend aan het Visitor Centre en neerploft in zijn bureaustoel, “wat is het weer druk vandaag! Maar zo hebben we het natuurlijk graag. We kregen vorig jaar om en bij de 300.000 bezoekers over de vloer. Dit jaar mikken we op 400.000. Hoe drukker, hoe beter dus!”

Drie vormen van onthaal

Om de groei te voeden heeft het Steen verschillende appetizers. “We organiseren zo kwalitatief mogelijk drie vormen van onthaal,” zo licht de directeur van het Steen toe. “Er is natuurlijk het infocentrum zelf met daaraan gekoppeld de Antwerp City Shop. Daar beantwoorden we alle vragen die onze bezoekers over het aanbod van Antwerpen hebben, terwijl ze in het winkelaanbod kunnen snuisteren naar Antwerpse specialiteiten en souvenirs.”

“Een tweede vorm van mensen ontvangen realiseren we met onze ‘Antwerp Story’. Dat is een uitgestippeld parcours in het gebouw zelf doorheen 11 kamers. Wie het traject volgt maakt kennis met de geschiedenis en identiteit van de stad en krijgt

inzicht in verschillende wijken, musea en bekende Antwerpenaars. Dat neemt zo’n anderhalf uur in beslag en – opvallend – het zijn vooral Antwerpenaars zelf die op dit aanbod ingaan. De voordelen van een A-kaart en/of museumpas zullen daar niet vreemd aan zijn.”

“Tenslotte is er nog ons beleefaanbod. Bezoekers kunnen ons gebouw binnenstappen om tijdelijke expo’s en events tot zich te nemen. Die staan bijvoorbeeld in het teken van de diamantsector, onze gastronomie of het verhaal van Nello en Patrasche. Zo maken we van het Steen een plek waar Antwerpenaren bij herhaling op bezoek kunnen komen in plaats van eenmalig.”

Toekomst: aanbod uitbreiden

Mede om de link met de stad en zijn bewoners te versterken wil Ruud Tiebos het aantal activiteiten op de beleefkalender opschroeven. “We willen inderdaad met het Steen een forum bieden aan diverse sectoren uit onze koekenstad,” zo verduidelijkt de directeur. “Vanaf eind mei krijgen we vanwege het Rubenshuis het schilderij ‘De Dame op De Vismarkt’ in

bruikleen. Eind september zetten we het culinaire Antwerpen in de schijnwerpers. We hebben ook aandacht voor startende ondernemers uit de stad.”

“En wie weet wat er nog allemaal op ons afkomt, wanneer de restauratie van de maritieme hangars zal afgelopen zijn, en de kaaivernieuwing een feit. Dat zal de binnenstad bijkomende troef geven, waar we gezien onze locatie zeker zullen op inspelen,” zo kijkt Tiebos reikhalzend uit naar nieuwe mogelijkheden.

Band met de buurt

Gevraagd naar de band van het Steen met de buurt, verwijst Ruud Tiebos meteen naar de gegidste tours, die vanuit het Steen vertrekken. “Het zijn er vier,” zo telt hij, “telkens gekoppeld aan een thema: ‘800 jaar wereldklasse’, ‘Fabels of legendes’, ‘DNA van ‘t stad’ en ‘Dolende zielen’. Voor wie de historische stad beter wil leren kennen zijn ze een must en ze zijn ook uitermate toegankelijk voor kinderen.”

“In een ruimer perspectief wil ik graag nagaan hoe we er kunnen toe

komen om een relatie op te bouwen tussen bezoekers en bewoners. We maken per slot van rekening deel uit van de buurt en zijn daar even schatplichtig aan als aan de toeristen. Als

go between zou het mooi zijn een vonk te doen overslaan tussen wie in onze stad woont en wie onze stad komt ontdekken. Misschien kunnen we een soort van peterschap moge-

lijk maken? Ideeën en suggesties zijn welkom, de deuren van het Steen en mijn kantoor staan open," zo besluit Tiebos nog.

Copernicaanse revolutie aan het Steen

Een radicale wending of Copernicaanse revolutie, Antwerpse stadsbesturen schrikken er niet voor terug. Zo besloot men tegen het eind van de 19^e Eeuw de Schelde recht te trekken, waardoor de rivier behoorlijk verbreed werd. Een groot deel van de Antwerpse historische stad diende ervoor gesloopt, de zg. uitsprong aan de "Werf". Het Burchtplein en tal van straten werden van de kaart gevergd en het huizenfront werd achteruit, dus weg van de Schelde, verplaatst. Om het niveauverschil tussen de kades en de hoger gelegen Zilvermidstraat en Kaasstraat op te vangen, werd de trap nabij de Willem Ogierplaats gebouwd.

Bij de rechtekking van de Schelde verdween de historische "Vismarkt" in de buurt van het Steen. Nabij de Zuiderdokken werd nadien een nieuwe vismijn geopend. Tijdens de restauratiewerken aan het Rubenshuis vindt het schilderij "Een Dame op de Vismarkt te Antwerpen" van Adriaen van Utrecht en Marten Pepijn een voorlopige thuis in de leeszaal van het Steen. Zo kunnen we opnieuw in het Steen het reilen en zeilen van

de Antwerpse historische vismarkt aanschouwen.

Lezers ontdekken zichzelf in de wandtapijten van Het Steen!

In de tapijtenzaal van Het Steen vind je zes grote wandtapijten van kunstenaar Sam Vanallemeersch. De werfwind aan figuurtjes zullen je zeker boeien en wellicht kan je trekken van jezelf herkennen in een ervan. Zo kan je bijvoorbeeld in deze foto hiernaast jezelf herkennen wanneer je een hondje met vinnig karakter hebt.

Stuur ons een foto van het figuurtje waarin je jezelf herkent samen met een korte uitleg.

naar: viaportavacca@gmail.com
tot 10 augustus 2023

Gegidste stadswandelingen in Antwerpen

Hoogtepunten • Joodse Buurt • Multicultureel Antwerpen • Zuid & Nieuw-Zuid • Groen Kwartier & Zurenborg • Het Eilandje • Volgens De Strangers

www.walkinginantwerp.be • [@walkinginantwerp.be](https://www.instagram.com/walkinginantwerp)

**3 x 2 DUO-TICKETS TE WINNEN
voor de boeiende multiculturele
wandeling in Antwerpen,
op 7 oktober 2023, 14u-16u
met dank aan:
www.WalkinginAntwerp.be**

De inzendingen van lezers worden beoordeeld door onze redactie naar originaliteit en grappigheid.

Nieuwe ecologische kijktuin in onze stadskern

In 1772 werd in de pronkhof achter "Den Wolsack", een historisch gebouw aan de Oude Beurs nummer 27, een zomerhuis verbouwd in classicistische stijl. Dit monument heet "De Hofkamer" en kan bezocht worden dankzij Herita VZW.

Een prachtige rococo ontvangstzaal met een schitterend plafondschilderij, waarin de Griekse goden de hoofdrol voeren, en een als bibliotheek vermomd toilet zijn er ondertussen, na grondige restauratie door Herita VZW, bekende publiekstrekkingen.

Nu kreeg ook de tuin zelf een makeover tot ecologische kijktuin. Herita VZW verzoende in de tuinaanleg de hedendaagse visie rond ecologie en biodiversiteit met het historische kader waarin deze binnentuin tot stand kwam. Het tuinontwerp stelt duurzaamheid hoog in het vaandel. Planten en bomen zijn lokaal gekweekt en materialen worden uit de korte keten betrokken of zijn gerecycleerd. De bloemrijke aanplantingen zijn

© Leo Achdianssens

zorgvuldig gekozen om insecten en zoemend leven aan te trekken. Met inspiratie geput uit historische tuinen kregen ook medicinale planten en kruiden er een plaats. Een "wadi" vangt het regenwater op en laat dit in de ondergrond infiltreren. Groenlingers en bomen zullen er schaduw brengen. Zo zal de nieuwe kijktuin uitgroeien tot een oase van rust en verkoeling in onze stadskern.

Onder grote belangstelling werd in de kijktuin recent een grote muurschildering van kunstenares Lies van Gasse onthuld. Zij vond inspi-

ratie voor haar visuele en tekstuele kunstwerk in de plafondschilderij "De Goden op de Olympusberg" van De Hofkamer.

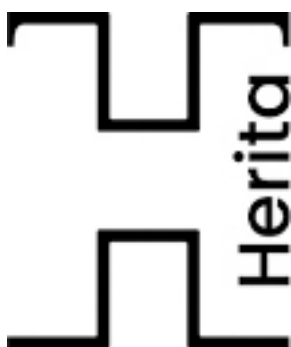
Het monument "De Hofkamer" en de nieuwe kijktuin met prachtige mural van Lies van Gasse kan je elke zondag tot oktober bezoeken.

Meer info vind je op

<https://www.herita.be/nl/monumenten/de-hofkamer/bezoeken>.

Voor wie van ons erfgoed houdt

Aan de Oude Beurs 27 heeft Herita VZW, onze Vlaamse onroerend erfgoed stichting, haar hoofdzetel. Herita VZW stimuleert het draagvlak voor ons erfgoed en bouwt expertise op in-

zake het verwerven, het beheer en de ontsluiting van ons erfgoed.

In de Stad Antwerpen zijn het Paleis op de Meir en de Hofkamer dé bekende toegankelijke erfgoedlocaties van onze stad die onder beheer van Herita VZW vallen. Via lidmaatschap van Herita VZW kan je bijdragen aan het belangrijke restauratie- en conserveringswerk in Vlaanderen. Het objectief is dat deze VZW uitgroeit tot een "National Trust" organisatie voor Vlaanderen. Dit is een wereldwijd concept waarbij de erfgoedsites die eraan deelnemen instaan voor een deel van hun inkomsten. Deze worden dan worden ingezet om het erfgoed

in goede staat te behouden voor de toekomst.

Leden van de Vlaamse Herita VZW hebben gratis toegang tot alle historische plekken in Vlaanderen onder beheer van Herita VZW en ontvangen exclusieve uitnodigingen en kortingen voor events in de Herita sites. Daarnaast bieden ook de National Trusts aan de Herita leden wereldwijd toegang tot kastelen, landhuizen, tuinen en parken in het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Duitsland, Italië, enz.

Meer info op <https://www.herita.be/nl/word-lid>

Ingezonden door Supporters Stadskern Antwerpen (VZW in oprichting)

- **Tram 11** die een vlotte verbinding naar de stadskern vanuit de Franklin Rooseveltplaats en het Centraal Station verzekerde, zal pas vanaf eind 2025 opnieuw beschikbaar zijn. De vernieuwing van de stadslus belooft ons een aantrekkelijke en gebruiksvriendelijke route langs de Wolstraat, de Korte en Lange Nieuwstraat en Kipdorp. Voor voetgangers en fietsers is daar inderdaad veel werk aan de winkel. De belofte van extra groen en zitbanken, wat voor sommigen een zegen is om even uit te blazen, maakt veel goed. Hiervoor moeten we echter zeker nog een tweetal jaren op onze tanden bijten...

- **De ontbrekende schakel** in onze stadskern is een verbinding langs de Scheldekade met emissievrij openbaar vervoer. Een e-shuttle, tussen de Brouwersvliet en de D'Herbouvillekaai (Nieuw Zuid), die gratis op en af rijdt, zou wonderen doen voor de ontsluiting van de nieuwe kades en infrastructuurwerken aan het Zuid. Inclusie van de Antwerpse inwoners van het historisch centrum en het Eilandje bij deze (door ons meebetalde) stedelijke verfraaiingen is wenselijk en belangrijk. Zo kan een uitstap met kinderen en kleinkinderen naar de vele, mooie speeltuinen aan het Zuid en deelname aan de Pride 2023 events die aan de kade rond het Zuid georganiseerd worden voor onze ge-

meenschap snel een haalbare kaart worden. De heraanleg van de kades heeft expliciet tot doel een mooie kaaistrook waar alle Antwerpse bewoners kunnen van genieten tot stand te brengen. Een shuttle langs deze kaaistrook kan wellicht heel snel tot stand komen en de beleving van de vernieuwde Scheldeboord bij velen, zeker minder fitte mensen, fel verbeteren!

Eigenaardig genoeg horen wij alleen spreken over een tunnelproject voor doorgaand verkeer op onze kades. Het beloofde genot van onze kades lijkt wel onverengbaar met een bestending van een doorrij-functie langs deze kades!

- **Tram 7** omsluit de historische stadskern en is een bijzonder belangrijke verbinding tussen het Eilandje en de Brouwersvliet in het noorden van de stadskern enerzijds en het zuidelijk deel namelijk het Mechelseplein en de Nationale Bank anderzijds.

Op een regenachtige, vroege ochtend getuigen enkele gebruikers van Tram 7

- E.B., verpleegster in dagkliniek Sint-Vincentius, neemt steeds net iets voor 7u samen met haar dochter Tram 7 vanaf halte Klapdorp. Haar dochtertje gaat naar school in de buurt van het Mechelseplein en wordt daar in de ochtendopvang opgewacht. Zij gaat naar het eerste leerjaar en is te jong om deze route te fietsen. Zelf staat E.P. al om half acht klaar om patiënten te ontvangen in de dagkliniek. Tram 7 is een essentieel onderdeel voor de leefbaarheid van het gezin in de stadskern.
- A.D. komt uit Beveren-Waas en werkt in een groot bedrijf aan de Brouwersvliet. Zij neemt het openbaar vervoer vanuit Linkeroever en stapt over aan de Meir op Tram 7. Het is inderdaad een lange reistijd van en naar het werk, maar gelukkig is er Tram 7 waarop zij zich veilig(er) voelt dan te voet, zeker in de winter en in het donker.
- V.V. geeft les aan de Leerexpert in de buurt van het Mechelseplein en spoort dagelijks op een vroeg uur naar zijn werk vanaf halte Brouwersvliet. Hij is een tevreden gebruiker van het openbaar vervoer en kan zo stevast zijn werkdag op een heel vroeg uur starten. De tramrit maakt het hem mogelijk een efficiënte balans woon-werkverkeer te realiseren.

Zero emissie en zero decibels voor 'Helmboswuivende' Henk

Wie in onze buurt woont heeft hem vast al eens geruisloos zien voorbij zoeven. Onze moderne motard, Henk den Hollander. Aan een gezellig tempo toert hij door de binnenstad, gezeten op zijn stalen ros, dat echter elektrisch aangedreven wordt en dus de kwalificatie "speedelec" meekreeg. Harde bolster, blanke pit dus.

Handige Henk heeft een verleden in

transport en baggerwerken. Hij werkte zich op van matroos tot eerste stuurman en hield als baggeraar jarenlang onze Schelde bevaarbaar. Als viriele en fitte man ontpopte Henk zich in onze contreien snel tot een vrij bekende figurant in films voor volwassenen. Sedert kort geniet hij als 65-plusser van een Belgisch pensioen maar op zijn pensioen uit Nederland is het wachten tot ie 67 jaar wordt. Wie in

meerdere landen heeft gewerkt is met dergelijk scenario bekend.

De mobiliteitskwestie in onze stad bevoert velen, ook Henk. Tijdens de Coronapandemie trok hij resoluut de elektrische kaart voor zijn stedelijke verplaatsingen. In een doe-het-zelf zaak schafte hij zich een elektrische moto aan. Henk zou Henk niet zijn of hij maakte er iets speciaals van en tooide zijn moto met een (overbodige) uitlaatpijp als gadget. Het ding produceert immers nul emissie en zero decibels. Een mooi voorbeeld van het slimme besef dat meer "vroem-vroem" de bestuurder niet langer stoer maakt! Maar het bleef niet alleen bij deze ingreep. In de plaats van het originele zadel, dat dik tegen zijn zin na een regenbui in een doorweekte spons veranderde, voorzag Henk zijn stalen ros van een heus paardenzadel. En zowel zijn helm als het rijtuig zelf zijn getooid met prachtig wapperende paardenstaarten. Helmboswuivende Henk!

Zijn 'ros' staat elke dag geketend aan zijn voordeur in de buurt rond het bekende Café Beveren. De batterij laat hem toe vanuit ons centrum tot Wijnegem Shopping Center en terug te rijden. Slechts om de drie dagen moet Henk zijn beest van "jus" voorzien. Ondertussen toert Henk in onze stadskern lustig én rustig (althans in geluidsvolume) rond. Als je hem ziet afstappen aan een of ander café, spreek hem dan gerust aan, hij is niet blasé en staat altijd klaar voor een vriendelijke babbel aan de toog!

Supporter mee voor onze Antwerpse Stadskern!

Tijdens de recente Meet&Greet met de redactie formuleerden lezers van Bij de Hand, wijkkrant historisch centrum Antwerpen, de wens om hun lokale bezorgdheden een plaats te geven. Duurzame en inclusieve oplossingen voor lokale problematieken heeft onze wijkkrant zelf **niet bij de hand**, maar het zette ons wel aan het denken.

Die gedachten krijgen nu stilaan een

concrete invulling in de vorm van een buurtwerking voor hartje stad onder de noemer "**Supporters Stadskern Antwerpen**".

Wil jij, als bewoner, handelaar, fan van het stadscentrum ook een steunende rol op je nemen?

Zodat je mee een toekomstvisie van inclusie, veiligheid en duurzaamheid tot stand kan brengen?

Meld je dan aan via koekenhartje@gmail.com zo heb je mee een stem in het debat en blijf je op de hoogte.

De Westernshop is volop Wild West!

Een bijzondere winkel is de Westernshop in de Hoogstraat. Uitbater Christian Van Praet is het volmondig eens met het voorgaande. "Ook ik ben vroeger in zo'n filiaal van een keten actief geweest," geeft hij toe. "Maar ik had er al snel mijn buik van vol. Je bouwt er niet makkelijk relaties op met klanten, het is allemaal zo onpersoonlijk. En dus vond ik, West-Vlaming zijnde, meer mijn ding in een speciaalzaak in Oostende. Om persoonlijke redenen liet ik dat in 1997 achter me, en startte deze zaak op in de Hoogstraat."

"Ik kwam hier in de stadskern een beetje thuis," zo lacht Christian, "want enkele winkeluitbaters in de straat zijn ook afkomstig van West-Vlaanderen. Ons assortiment in de winkel bestaat uit

hoeden, hemden, vesten en boots gelieerd aan het wilde westen. Maar we verkopen ook hoeden, die geen

link hebben met de cowboy-scene. We hebben een vast cliënteel, dat zich situeert hier in de eigen stad, maar ook in Wallonië, Luxemburg en Duitsland. En dan zijn er natuurlijk ook de toeristen, vooral Nederlanders. Je zou kunnen zeggen, zonder Hollanders geen Antwerpen!"

Christian is blij met de heraanleg van de Hoogstraat. "Het wordt tijd dat al die werkzaamheden achter de rug zijn," zucht hij evenwel. "Dat vreet aan het klantenbezoek. Ik kan niet ontkennen dat mijn zaak onder die hinder en die van het wegdekvernieuwing van de Hoogstraat geleden heeft. Ik hoop dat er nu na de werken een kentering ten goede komt". Daar duimen wij ook voor!

Luisterend oor voor Jongeren: JAC (Jongeren Advies Centrum)

Het JAC bestaat inmiddels al meer dan 40 jaar en vind je in het stadscentrum aan de Korte Nieuwstraat 26. Onze redacteur sprak er over de werking van het JAC met Tijl, Eve en Merel.

Jongeren van 12 tot 25 jaar kunnen

met hun specifieke vragen en problemen terecht bij het 14-koppige team van het centrum. Het JAC doet voor jongeren wat het CAW doet voor volwassenen, nl. advies en ondersteuning geven en mogelijke oplossingen aanbieden ter bevordering van hun algemeen welzijn. Jongeren kunnen in dialoog

gaan met de professionele hulpverleners van het JAC via telefoon, chat en e-mail of tijdens een 'opendeur-moment' of afspraak. Zij bieden elkeen die contact opneemt een luisterend oor. De openingsuren vind je terug op www.jac.be.

De dienstverlening is gratis en alle uitgewisselde informatie blijft uiteraard vertrouwelijk.

Het JAC heeft ook een "doorverwijsfunctie". Eénmaal een concreter beeld gevormd is over een jongere en zijn/haar/hun problematiek kan hij/zij/hen doorverwezen worden naar meer gespecialiseerde hulpverlening.

Door de complexiteit van onze samenleving hebben de jongeren van vandaag soms te weinig weet van hun rechten en kunnen ze verloren lopen in de administratieve malle-molen. Ook stelt het JAC bij de jongeren een toename in armoedeproblematiek vast waardoor hun mentale "onwelzijn" versterkt wordt. Daarnaast treft vandaag ook een wooncrisis de jongeren. Vele jongeren verblijven in een ongezonde gezinssituatie maar kunnen er niet uit weg omdat zelfstandig wonen voor velen te duur is. Betaalbare noodopvang is nog ontoereikend. Een goede jeugdzorg vereist blijvende ondersteuning en middelen. Alvast danken wij dit enthousiaste team voor hun inzet en dagelijkse hulp aan jongeren!

Iedereen kan rustig werken in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Een erfgoedbibliotheek is niet zomaar een bibliotheek, waar je binnenstapt met je lidkaart en buiten loopt met een stapel boeken onder je arm. Het is al meer dan zes eeuwen dé bewaarbibliotheek van de Stad Antwerpen en ondertussen ook van Vlaanderen. Waardevolle gedrukte bronnen over en uit Vlaanderen, zoals boeken, tijdschriften, kaarten, strips, enz., worden er onder ideale omstandigheden bijgehouden. Onze

Vlaamse overheid biedt er de mogelijkheid om deze geschreven bronnen te raadplegen, soms echter onder strikte voorwaarden.

De erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience is al bijna zo oud als de boekdrukkunst zelf. Het begon allemaal in de 15de eeuw. De toenmalige stadssecretaris Willem Pauwels schonk bij testament zijn collectie met 41 boeken aan de stad. Deze collectie vormt dan een klein onderdeel van het archief van de stad. Tijdens de Spaanse furie ging een groot deel van dit archief reddeloos verloren. Spaanse muitende soldaten gingen beestachtig tekeer in onze stad en brandden het stadhuis en alle huizen in de buurt af, met grote menselijke maar ook enorme materiële verliezen als gevolg. De 41 oorspronkelijk boeken gingen toen ook reddeloos verloren. Toen de rust terugkeerde besliste de stad om een bibliotheek aan te leggen. De succesvolle drukkersfamilie Plantijn en Moretus bezorgde van elk boek dat bij hen gedrukt werd een exemplaar aan de stad. Zo groeide de collectie enorm aan. Ook werd er toen door het bisdom een tweede bibliotheek, zeg maar een kapittelbibliotheek, aangelegd. Snel smolten de twee bibliotheken samen en vonden ze in 1687 onderdak in de handelsbeurs. Daar werd de collectie jammer genoeg pijnlijk verwaar-

loosd. Stadssecretaris Andries van Valckenisse trok zich de zaak aan en verhuisde de 'uitgedunde' bibliotheek naar het stadhuis in wat men 'de pestkamer' noemde. Dat was de kamer waar voorheen de voor pandemieën-bevoegde magistraat, zeg maar de toenmalige "Marc Van Ranst" of "Steven van Gucht", over de te nemen pestmaatregelen besliste. Tijdens de Franse revolutie werd de collectie nog aangevuld met werken uit opgeheven kloosters en abdijen. Er kwam een leesruimte waar het publiek voor het eerst de werken kon raadplegen.

Pas in 1879 kocht de stad het 'Sodaliteitsgebouw' op het Jezuitenplein aan met het oog op het verhuizen van de groeiende boekencollectie. De verhuis gebeurde precies 140 jaar geleden, in 1883, en ging gepaard met een groot volksfeest. Het plein zelf werd toen meteen herdoopt tot Hendrik Conscienceplein en voorzien van het standbeeld van de man die zijn volk leerde lezen. Omdat het plaatsgebrek nog acuut bleef, werd de leeszaal in 1933 omgevormd tot twee verdiepingen en werd de unieke Nottebohmzaal ingericht. De Duitse handelaarsfamilie Nottebohm stond bekend als grote sponsor van culturele en sociale initiatieven. Oscar Nottebohm deed deze reputatie eer aan met een belangrijke schen-

king aan de stadbibliotheek. Dé pronkstukken in de Nottebohmzaal zijn de hemel- en aardglobes, de borstbeelden van Europese auteurs en de Egyptische kast.

Vanaf 2008 kreeg de stadsbibliotheek de naam Hendrik Consciencebibliotheek en werd zij de belangrijkste bewaarbibliotheek van Vlaanderen. Ze bevat momenteel meer dan 1.5 miljoen werken en 40 000 daarvan dateren van voor 1830.

Ga zeker eens de magie van deze bijzondere plek ontdekken, individueel of in groep.

Voor praktische info :
<https://consciencebibliotheek.be/nl/nottebohmzaal-open-voor-individuele-bezoekers>

**Bij de Hand
werkt aan
verbinding
met en in de wijk.**

**Uw inbreng is welkom
www.bijdehand.be**

Medewerkers

Luc Van Puyvelde, redactie
Rudy Van den Bosch, redactie
Marion van der Horst, corrector
Paul Harding, logo en eindredactie

Onze burenen en vrijwilligers

Verantwoordelijke uitgever

Rose-Marie Pype,
Zilvermidstraat 31, 2000 Antwerpen

Vormgeving en druk

EPO, www.epo.be

Met dank aan

District Antwerpen

